

STORTINGET

Representantforslag 197 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug
og Lan Marie Nguyen Berg

Dokument 8:197 S (2022–2023)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan
Marie Nguyen Berg om en nærenergireform**

Til Stortinget

Bakgrunn

Energikommisjonens rapport «Mer av alt – raskere» (NOU 2023:3) anbefaler at det bør bygges ut 40 TWh ny fornybar kraft innen 2030 for å nå målet om 55 pst. kutt i utslipp av klimagasser innen 2030. Anslaget har vakt mye oppmerksomhet i den energipolitiske og næringspolitiske debatten og ført til krav om raskere og mer omfattende utbygging av vindkraft på land, inkludert i urørt natur og reinbeiteområder. Det har også ført til krav om ny vannkraftutbygging, blant annet i vernede vassdrag.

Regjeringen signerte i desember 2022 Kunming/Montreal-avtalen om bevaring av biologisk mangfold, ofte omtalt som FNs naturavtale, som legger opp til representativt vern av 30 prosent av naturen på land og til havs, og restaurering av ytterligere 30 prosent, innen 2030. Denne banebrytende naturvernpolitiske forpliktelsen krever store endringer i måten man bruker naturarealer på, og endringen må skje raskt. Avtalen bekrefter og operasjonaliserer det som lenge har vært understreket fra FNs klimapanel IPCC: At et hovedformål for og et hovedvirkemiddel i arbeidet mot global oppvarming er å bevare natur. Man løser ingen klimaproblemer med å ødelegge mer natur.

Norge har lenge hatt en så sterk konflikt om vindkraft på land at det i lang tid ikke har vært lyst ut nye områder. Motstanden er ytterligere tilspisset av Høyesteretts beslutning om at vindkraftkonsesjonen på Fosen bryter med menneskerettighetene til reindriftssamene i området, og av spørsmålene som reiser seg i kjølvannet av dommen, om bruk av andre samiske reinbeiteområder til vindkraftutbygging.

Kravene om ny, rask utbygging av fornybar energiproduksjon i natur og vassdrag som nå er utløst av Energiforskningskomisjonens rapport, står derfor i sterk kontrast til selve formålet med FNs naturavtale og det store konfliktpotensialet som nå følger med vindkraftplaner på land.

At eksisterende eller planlagte bedrifter oppgir et ønske eller behov om en gitt mengde kraft, til en lavest mulig pris, betyr ikke nødvendigvis at samfunnet umiddelbart bør planlegge og bygge ut kraftproduksjon med sikte på å tilfredsstille hele dette antatte behovet. Forslagsstillerne viser i den forbindelse til sitt representantforslag om en bærekraftig tildeling av kraft.

Nærenergi er en del av løsningen

En naturlig konsekvens av en strategisk, grønn planlegging av videre kraftproduksjon bør være å prioritere produksjon som har minst konfliktnivå, som kan komme raskest i gang, som kan ha lavest utbyggingspris, som kan stimulere mest til effektiv energibruk, og som kan gi flest mulig nye arbeidsplasser.

Energikommisjonen peker på at «nærvind», utbygging av vindkraft ved eksisterende infrastruktur, kan produsere ny energi raskt, med lavt konfliktnivå og lavere kostnader. Solenergiutbyggingen har beregnet at det teoretiske potensialet for solkraft på tak og fasader i Norge

er nesten 66 TWh, hvorav nær 23 TWh på næringsbygg. Forslagsstillerne mener derfor at nærvind, solenergi og annen fornybar energiproduksjon i utbygde områder kan bli en viktig del av løsningen på kraftsituasjonen på kort sikt.

Selskaper som Greenstat, Norhybrid og flere andre utvikler allerede integrerte løsninger for vind, sol, hydrogen, jordvarme og andre løsninger tilpasset næringsparker og industriområder med allerede utbygget areal. Næringsmiddelprodusenten Gorines tar sikte på å bli mer enn selvforsynt med en kombinasjon av solceller, smart strømstyring, geobrønner, batterier og nærvind. Slike bedrifter kan skape flere varige arbeidsplasser og mer lokal verdiskapning enn store kraftanlegg langt fra befolkede områder. Det er også grunn til å tro at det å produsere og forvalte sin egen og felles energi i næringsparker og industriområder vil øke bedriftenes bevissthet om og kompetanse på energistyring og -bruk, med mulighet for betydelige effektiviseringsgevinster.

Regulatoriske hindre for nærenergi må fjernes

Mange nærenergiløsninger kan bygges ut uten subsidier. Det fins imidlertid noen regulatoriske hindre for effektiv og lønnsom produksjon og deling av strøm i og mellom næringsbygg. Energilovforskriften § 3-1 andre ledd slår fast at vindkraftanlegg på land med installert effekt under 1 MW ikke trenger konsesjon. I mange industribedrifter vil det ofte både være mulighet og behov for mer installert effekt enn 1 MW. Konsesjonsgrensen på 1 MW kan derfor være til hinder for etablering av nærvind med få eller ingen naturinngrep. Forslagsstillerne mener derfor at denne grensen bør heves til 5 MW for industribedrifter.

Et annet hinder for nærenergi i energilovforskriften § 3-1 andre ledd er antallsbegrensningen, som slår fast at anlegg med mer enn fem vindturbiner er konsesjonspliktig uavhengig av samlet installert kapasitet. Dette kan slå uheldig ut for en del alternative typer vindkraftteknologi, for eksempel Norhybrids turbinløsning. Disse turbinene er om lag 10 meter høye, og vil dermed være mindre sjenerende i landskapet enn tradisjonelle turbiner. De kan plasseres betydelig tettere enn høyere turbiner. Hver turbin har imidlertid en kapasitet på kun 3,7 kW, og det trengs derfor mange turbiner for å produsere tilstrekkelige mengder strøm for næringsvirksom-

het. Energilovforskriftens antallsbegrensning er ikke tilpasset slike løsninger.

Et tredje hinder for nærenergi er begrensningen i hvor mye egenprodusert strøm man kan dele uten å betale elavgift og nettleie. Grensen er nå 100 kW, men regjeringen har foreslått å øke den til 500 kW. En grense på 500 kW vil i de fleste tilfeller være tilstrekkelig for private boliger og borettslag, men kan være for lite for industribedrifter. Hvis man dekker taket på et næringsbygg med solceller, vil den installerte effekten i mange tilfeller overstige 500 kW. Dette kan føre til at bedrifter bygger ut mindre lokalprodusert energi enn de ville gjort med et mer fleksibelt avgiftsregime for deling av egenprodusert fornybar strøm.

I en tid med stort behov for ny fornybar energi, stort sprik mellom utbyggingsønsker og forpliktelser til naturbevaring og stor folkelig motstand mot særlig vindkraft i naturen, bør potensialet for rask, effektiv og naturvennlig nærenergi prioriteres betydelig høyere enn i dag.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med mål og virkemidler for å fremme utbygging av produksjon av fornybar kraft i næringsarealer, langs motorveier og i andre nedbygde arealer, med mål om minst 5 TWh årlig produksjon innen 2030.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomgå og fjerne regulatoriske hindre for energiproduksjon på næringsarealer og andre nedbygde arealer.
3. Stortinget ber regjeringen heve konsesjonsgrensen for vindkraftproduksjon i og ved næringsbygg til 5 MW.
4. Stortinget ber regjeringen fjerne antallsbegrensningen i energilovforskriften for vindturbiner i og ved næringsbygg.
5. Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mye egenprodusert, fornybar strøm som kan deles fra næringsbygg, til 5 MW.

30. mars 2023

Rasmus Hansson

Kristoffer Robin Haug

Lan Marie Nguyen Berg